

Anotace:

9. přednáška

Soudní kontrola veřejné správy

Soudní kontrola veřejné správy vyjadřuje ústavně zakotvené právo na **soudní ochranu**. Druhy (či větve) soudní kontroly veřejné správy.

Vztah veřejné správy a soudnictví – správa „**spravuje**“, soudy „**soudí**“.

Ústavně právní východiska soudní kontroly veřejné správy (Ústava – moc soudní, včetně úpravy postavení NSS, Listina – právo na spravedlivý proces)..

Dualismus „podstavní“ soudní kontroly veřejné správy (viz dále: vedle správního soudnictví i soudnictví obecné). .

Správní soudnictví, koncepční východiska

- úprava v zákoně č. 150/2002 Sb., uzákoněno pod vlivem nálezu ÚS č. 276/2001 Sb.,

- cílem dosáhnout slučitelnosti s požadavky zejm. čl. 6 Evropské úmluvy (tzv. plná jurisdikce).

Funkčně je naše správní soudnictví u nás již historicky vystavěno na principu „subjektivní jurisdikce“, což znamená, že je orientováno v zásadě na ochranu veřejných subjektivních práv proti zásahům veřejné správy.

Organizačně je základem tzv. smíšený model, NSS a specializované senáty krajských soudů, se svébytnou procedurální úpravou.

Klíčovou otázkou je, zda je správní soudnictví **originální** formou ochrany *nebo pokračováním* správních postupů.

Zákonná úprava správního soudnictví, vzdor ústavně právně podpořenému legitimnímu očekávání, nezahrnuje *rozhodování o zrušení právních předpisů* (s povahou *normativních správních aktů*) nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem.

Obecné soudnictví

- soudní přezkoumávání rozhodování, či rozhodnutí, správních orgánů ve věcech soukromého práva. I bezprostředně předchozí úprava "soudní kontroly" veřejné správy obsažená v občanském soudním řádu, sice ne zcela zřetelně, ale přece jen, rozlišovala soudní kontrolu rozhodnutí správních orgánů ve věcech soukromého práva (režim ust. § 7 o.s.ř.), a dále soudní kontrolu rozhodnutí správních orgánů o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy (režim ust. § 244 a násl. o.s.ř.).

- zákonné úprava specificky pro tyto případy počítá s příslušným právním režimem "vtěleným" do občanského soudního řádu a to v jeho výslovném a podrobněji (než dříve) konkretizovaném vyjádření (pro tyto účely zákonodárce cestou novely, provedené zákonem č. 151/2002 Sb., využil „uprázdněného“ prostoru části páté o.s.ř.). Tyto případy soudní kontroly veřejné správy se tedy realizují nikoliv ve správním soudnictví, ale v tzv. obecném soudnictví.

Ústavní soudnictví

- naše platná právní úprava, zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, počítá ve sféře přezkoumání rozhodnutí správních orgánů soudem i s možností ústavně soudního přezkoumání *pravomocných rozhodnutí* správních orgánů jako orgánů veřejné moci.

V režimu ústavního soudnictví tak ve smyslu ust. § 72 předmětné úpravy přichází v úvahu podání ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí správního orgánu účastníkem takového řízení tehdy, kdy takový účastník tvrdí, že takovým rozhodnutím bylo porušeno jeho ústavně zaručené základní právo nebo svoboda.

Do režimu ústavního soudnictví přitom dále ještě spadá tzv. soudní kontrola zákonnosti *normativních správních aktů*, v jejímž smyslu může ústavní soud rozhodovat o souladu normativních správních aktů příslušných správních orgánů s ústavou, ústavními a jinými zákony nebo ratifikovanými a vyhlášenými mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána. V rámci tohoto oprávnění tak Ústavnímu soudu přísluší mj. rozhodovat i o ústavnosti a zákonnosti právních předpisů obcí a krajů, jakožto normativních správních aktů, vydaných na úseku jejich působnosti.

Kontrolní otázky a úkoly:

1. Vymezte podstatu soudní kontroly veřejné správy, poukažte na její základní formy.
2. Specifikujte soudní kontrolu veřejné správy v režimu správního soudnictví.
3. Specifikujte soudní kontrolu veřejné správy v režimu obecného soudnictví.
4. Specifikujte soudní kontrolu veřejné správy v režimu ústavního soudnictví.